

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

«Факультет суспільних і прикладних наук»

Кафедра естрадно-вокального мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО:

проректором з методичної роботи


Ярослав ШТАНЬКО

«30» серпня 2024 р.

ВОКАЛЬНО-ХОРОВА БЕЗВІДРИВНА ПРАКТИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність:	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма:	Естрадний спів
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

РОЗРОБНИК:

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри естрадно-вокального мистецтва,
заслужений діяч мистецтв України

 Ігор ДЕМ'ЯНЕЦЬ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри естрадно-вокального мистецтва,
протокол №1 від «29» серпня 2024 р.
Завідувач кафедри

 Наталія ТОЛОШНЯК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

 Наталія ТОЛОШНЯК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради,
протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

е-mail	Ihor.demianets@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра естрадно-вокального мистецтва, ауд. 610
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/person/ihor-demyanets
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3750

ВСТУП

Анотація дисципліни

Вокально-хорова безвідривна практика є обов'язковою складовою освітньої програми «Естрадний спів» спеціальності 025 «Музичне мистецтво» та важливим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів, невід'ємним етапом їхнього професійного розвитку. Практична підготовка сприяє встановленню безпосереднього взаємозв'язку між теорією та практикою, адже в процесі реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань та практичних умінь студентів, що передбачає оволодіння ними складовими професійної компетентності. Практична робота посідає важливе місце у процесі професійної підготовки, удосконаленні професійних навичок та умінь, підвищенні науково-дослідницької компетентності, адаптації до специфіки обраної професії, належному розвитку особистісних якостей та творчого потенціалу майбутніх педагогів-музикантів.

Ефективність вокально-хорової безвідривної практики залежить від дотримання наступних умов: теоретичної обґрунтованості системи підготовки студентів-вокалістів до практики, її навчальний та виховний характер, забезпечення наступності та системності на усіх етапах проведення практики.

Мета вокально-хорової безвідривної практики – навчити студентів самостійно здійснювати постановку ансамблевого вокального концертного номеру (з супроводом або а cappella), формувати модель роботи над твором, розширити їх практичні ансамблеві вокально-виконавські навички на основі застосування знань, набутих під час вивчення фахових дисциплін (сольний спів, вокальний ансамбль, диригування, читання хорових партитур, методика роботи з вокальним ансамблем тощо) та підкріплених теоретико-методичною базою суміжних дисциплін; набуття необхідних знань і практичних умінь у вокально-ансамблевій творчості, які можливо було б використати у подальшій професійній діяльності на посаді артиста вокального ансамблю.

Завдання практики:

- навчити студентів самостійно здійснювати постановку хорового вокального концертного номеру;
- навчити студентів співпраці з учасниками вокального колективу;
- сприяти вихованню у студентів сценічної витримки, волі, прагнення до самовдосконалення;
- розширити їх практичні ансамблеві вокально-виконавські навички;
- ознайомити з ефективними методами театральної та концертно-організаційної роботи;
- надати можливість студентам продемонструвати свої вокальні дані та артистичні вміння (за рішенням керівника практики від бази);
- розвинути ансамблеву компоненту індивідуального виконавського стилю студента;

- надати практичного втілення теоретичним та практичним знанням, набутим під час вивчення фахових та теоретико-методичних дисциплін;
- сприяти засвоєнню студентами необхідних знань з вокально-хорової практики.

Вокально-хорова безвідривна практика є обов'язковою дисципліною зі спеціальності та відіграє важливу роль у підготовці майбутніх фахівців до професійної діяльності. Середня освіта (Музичне мистецтво) для здобувачів вищої освіти (бакалаврського) рівня проходить у VII семестрі в обсязі 6 кредитів та підсумовується заліком.

Керівництво практикою здійснюють спільно керівник практики від організації (безпосередньо на робочому місці студента) і викладач кафедри (методичне керівництво).

В результаті проходження практики студент повинен **знати:**

- основний ансамблевий репертуар, який включає композиції різних форм, жанрів, епох і стилів;
- особливості виконання, характерні для різних вокальних стилів;
- основні принципи вокальної педагогіки;
- особливості будови та роботи голосового апарату співака, акустику й психофізіологію співу;
- основи постановки та гігієни голосу;
- естрадну вокальну техніку;
- методичну літературу з вокального мистецтва.

Вміти:

- вивчати та готувати до концертного виконання твори різних стилів і жанрів;
- використовувати різні прийоми вокальної техніки, користуватися правильним вокальним слухом, основами сценічного поведінки та руху;
- розвивати відчуття тембрового ладу й зберігати стійкість інтонації;
- самостійно аналізувати технічні та художні особливості вокальних творів, усвідомлювати та розкривати їх образний зміст, читати нотний текст у всіх деталях і на цій основі створювати власну виконавську інтерпретацію;
- використовувати фортепіано в роботі над вокальним репертуаром;
- аналізувати та піддавати критичному розбору процес виконання музичного твору, проводити порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій;
- концентрувати увагу слухацької аудиторії на процесі музичного виконання.

Володіти:

- диригентською технікою та методикою освоєння інтонаційно-ритмічних і художньо-виконавських труднощів, закладених в ансамблевому репертуарі;

- основним вокально-педагогічним репертуаром;
- навичками читання з листа ансамблевих партитур;
- досвідом публічного виконання;
- професійною термінологією;
- інноваційними технологіями, інтернет ресурсами.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Вокально-хорова безвідривна практика» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Естрадний спів», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» (2024/2025).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.	РН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності. РН 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів. РН 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом. РН 16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	
ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	
ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.	
ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	
ЗК 13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.	
ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	
СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	
СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	
СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	
СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.	

СК 8. Здатність здійснювати диригентську діяльність	
СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	
СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	Четвертий (IV) (4 тижні)	
Семестр	Сьомий (7)	
Кількість кредитів ECTS	Денна форма	
	6	
Аудиторні навчальні заняття	Практичні	денна форма
		180 (в годинах)
Самостійна робота		140 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Залік (1 год.)	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пререквізити	Постреквізити
Сольфеджіо	
Естрадний вокальний ансамбль,	
Методика роботи з вокальним ансамблем.	

ЗМІСТ ПРАКТИКИ.

Особливості організації і проходження практики.

У процесі добору та вивчення багатоголосних творів для студентського вокального колективу, вибору методів роботи з ними студент повинен застосувати набуті знання та навички з фахових дисциплін (сольний спів, вокальний ансамбль, читання партитур для вокальних ансамблів, диригування тощо), вміти грамотно прочитати з листа доручену йому партію, виконати її по нотах, самостійно вивчити на пам'ять. В роботі над твором слід зосередитися

на засвоєнні інтонаційного змісту, ритмічної структури, правильної естетичної артикуляції, чіткої дикції, вірної вимови тощо. Крім того, практикантам слід розвивати художню уяву, проявляти креативність, образно-художнє мислення, творчу уяву, спонукати до щирості виконання, театралізації тощо. При цьому емоційний стан студента в процесі проходження практики має бути позитивно спрямований і сприяти виробленню необхідних навичок, стимулюючи їх утворення. Вокально-хорова безвідривна практика студентів-вокалістів сприяє виробленню творчих самостійних пошуків і узагальнень, стимулює дослідницьку діяльність, спрямовану на вироблення психологічної готовності до професійної діяльності у майбутньому.

Завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота складається з виконання домашніх завдань; заповнення всієї необхідної документації за час проходження практики; самостійного ознайомлення з творами ансамблевого (хорового) репертуару; самопідготовки до репетицій; опанування методики роботи над ансамблевими (хоровими) партіями та творами.

Готуючись до вокально-хорової практики, студент самостійно:

- розробляє та розписує план практичного управління вокальним ансамблем (хором);
- грає партитури композицій на фортепіано;
- диригує обрані твори з урахуванням засобів музичної та диригентської виразності;
- співає з диригуванням будь-яку вокальну партію репертуарного твору;
- виконує редакції (за потреби) пропонованої партитури чи інтерпретації творів у різноманітних стилях, репрезентує нотний запис чи скан-копію, або файл у pdf форматі, надсилає керівнику практики;
- аналізує стильові характеристики обраних для роботи з колективом творів;
- складає відповіді на проблемні питання, обґрунтовує власну думку щодо інтерпретації творів, захищає індивідуальне творче завдання;
- опрацьовує спеціальну науково-методичну літературу;
- планує методи роботи з урахуванням природних можливостей, рівня підготовки учасників ансамблю (хору);
- прослуховує яскраві відео-взірці виконання творів;
- перевіряє в учасників ансамблю (хору) знання вокального репертуару (можливий варіант он-лайн), дає завдання;
- уміє емоційно-технічно в необхідному темпоритмі проводити репетицію.

-

Обов'язки студентів під час проходження практики.

1. Студенти здійснюють свою діяльність згідно з вимогами бази проходження виробничої практики, правилами внутрішнього розпорядку, виконують усі розпорядження адміністрації та керівників виробничої практики.

2. Студенти виконують усі види роботи, передбачені програмою виробничої практики, ведуть щоденники практики.

3. Після закінчення виробничої практики студенти одержують відгуки та оцінки керівника від ВЗО щодо проходження виробничої практики, оформлюють і здають йому щоденники практики з переліком проведених робіт.

4. Протягом проходження практики студенти мають право отримати консультації керівника практики від вищого закладу освіти з будь-яких питань стосовно практики.

Обов'язки керівника практики від Університету та від бази практики.

Керівництво практикою забезпечують: викладач від вищого закладу освіти та керівник від бази проходження практики.

Викладач від вищого закладу освіти:

- вирішує питання, пов'язані з організацією виробничої практики та веденням відповідної документації;
- спостерігає та контролює роботу студентів;
- надає науково-методичну допомогу студентам у плануванні проведення ними різних видів роботи;
- перевіряє ведення студентами щоденників практики;
- збирає та оцінює оформлені студентами щоденники практики;
- на основі відгуку й оцінки керівника від бази проходження практики здійснює поточний контроль успішності студентів за трьома показниками оцінювання: за системою ECTS, за шкалою Університету і за національною шкалою;
- бере участь у проведенні установчої та звітної конференцій з виробничої практики.

Керівник від бази проходження практики:

- надає студентам організаційну та методичну допомогу;
- спостерігає за опануванням студентами різних форм та методів роботи з професійним вокальним колективом;
- аналізує та оцінює роботу студентів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Усі теоретичні та методичні матеріали з навчальної дисципліни, а також графік відпрацювань, представлені в «Системі дистанційної освіти». Відвідування занять з курсу є обов'язковим. Під час проведення лекційних

занять, викладач може оцінювати знання здобувачів, що значно покращить підсумкову аудиторну оцінку.

Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Якщо здобувач відсутній з поважної причини, (він / вона) презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Поведінка в аудиторії. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, брати активну участь під час семінарських занять.

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

Академічна доброчесність. Поведінка здобувачів у аудиторії і взаємини з викладачем здійснюються у відповідності до Кодексу корпоративної етики та Принципів і норм академічної доброчесності, як функціонують в УКД. Будь-які прояви академічної недоброчесності врегульовуються відповідно до чинних в університеті правил і положень.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Вокально-хорова безвідривна практика»

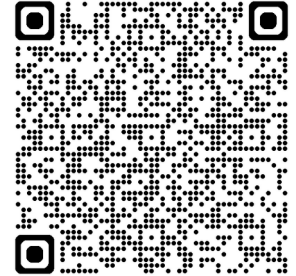
Найменування видів робіт	Розподіл годин
Самостійна робота, год., у т. ч. :	140
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	40
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	40
Підготовка звітів з практичних робіт	30
Підготовка до поточного контролю	30

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УЖД, висвітлити питання:

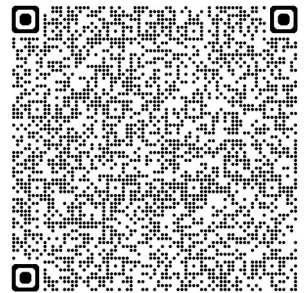
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).



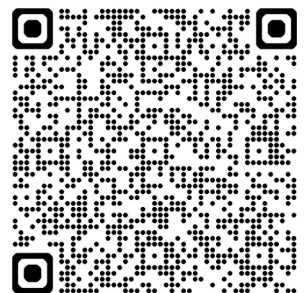
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).



3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).



4) щодо дотримання академічної доброчесності



“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [ПОКЛИКАННЯМ](#).



МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	<u>Метод навчання</u>	Метод оцінювання
<p>РН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.</p>	<p>- вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, метод вербалізації змісту художніх творів);</p> <p>- наочні (спостереження, демонстрація);</p>	<p>Підсумковий контроль: Залік</p>
<p>РН 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.</p>	<p>- інтерактивні (диспути, дискусії, діалоги, спільного аналізу, мозкової атаки, стимулююче оцінювання, вільний вибір завдання, метод проєктів);</p>	
<p>РН 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.</p>	<p>- мистецькі (метод вербалізації змісту художніх творів, історичних паралелей, метод створення креативного поля);</p> <p>- інформаційні методи (відеофіксації виконавських дій);</p>	
<p>РН 16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.</p>	<p>- практичні (ділові ігри, метод наочного показу аналізу твору, побіжного осягнення партитури, ескізного та детального аналізу музичних творів, мистецького вправлення, моделювання проблемних репетиційних ситуацій).</p>	

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст ¹	% від	Бал
-----	--------------------	-------	-----

¹ у випадку наявності видів роботи, які оцінюються окремо (проєкт, завдання тощо) прописується в окремому рядку; за відсутності - одним рядком визначається вся сукупність аудиторної роботи (опитування, поточні контрольні тощо) та визначається стандартне значення балів (35/60)

		загальної оцінки		
			<i>min</i>	<i>max</i>
Поточні контрольні заходи				
	всього	60	35	60
	Підсумкові контрольні заходи	40	25	40
Всього:		100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».²

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

² можна вказати теми чи завдання, які є обов'язковими до виконання, а також особисті підходи до оцінювання рівня знань здобувачів під час аудиторної роботи

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ Основна література

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. К.: Логос, 2003. 221 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Світ, 2004. 147 с.
3. Знаменська О. Культура мови і співу. О. Знаменська. К., 1959.
4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2004. 206 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.

6. Мархлевський А. Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі. К., 1986.
7. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. М. Микиша. К., 1971.
8. Овчаренко Н. Основи вокальної методики: науково-методичний посібник. Н. Овчаренко. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 116 с.
9. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 115 с.
10. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. К.: Академвидав, 2005. 207 с.

Додаткові ресурси

1. Антонюк В. Г. Постановка голосу (посібник для музичних вузів). К.: Українська ідея, 2000. 68 с.
2. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів». Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. В. Г. Антонюк, Б. П. Гнидь. К. : Музична Україна. 2004. С. 150-155.
3. Глинський Я. М. Практикум з інформатики: Навч. посібник. 6-те вид. Львів: Деол, СПД Глинський, 2003. 224 с.
4. Глущик С. В. Сучасні ділові папери: Навч. посіб. для вищ. та серед. спец. навч. закл. К.: А.С.К., 2005. 400 с.
5. Основи наукових досліджень: Програма спеціального курсу для музичних факультетів університетів (упор. І. М. Таран, Ю. Є. Юцевич). Івано-Франківськ: ВС ВО, 1995. 15 с.